

Qui vigila els vigilants?

PEP PRIETO

Periodista

Després d'una fallida però sonada temptativa, *Watchmen*, considerat com un dels millors còmics de la història, ja té adaptació cinematogràfica. El director no és altre que Zack Snyder, que amb 300 va aconseguir dividir el públic entre el que en valorava la seva fidelitat visual a l'obra de Frank Miller i el que, per contra, trobava intolerable la seva extrapolació de lectures polítiques. Per tant, no és difícil imaginar que *Watchmen*, la pel·lícula, obtindrà el mateix grau de controvèrsia quan s'estreni la primavera del 2009. Dit això, que té *Watchmen*, el còmic, per despertar tanta atenció? D'on ve el culte desmesurat a totes i cadascuna de les seves pàgines?

I. El còmic

Publicat per DC Còmics entre els anys 1986 i el 1987 com a minisèrie de dotze números –totes les edicions posteriors s'han fet en un sol volum–, *Watchmen* és el resultat de la suma de talents del guionista Alan Moore i el dibuixant Dave Gibbons. L'acció de situa als Estats Units d'un hipotètic 1985, amb el país a punt d'entrar en una guerra nuclear contra Rússia i governat per un règim totalitari en què els superherois són considerats il·legals. La majoria viuen refugiats en les seves identitats civils i només un, el Doctor Manhattan, gaudeix d'una certa immunitat, entre altres coses perquè és l'únic que té superpoders en el sentit clàssic del terme i l'altre que també en tenia, El Comediant, acaba d'aparèixer assassinat. Aquest és el detonant de la trama. Un dels herois repudiats, Rorschach, s'escapa del psiquiàtric per investigar el crim, convençut que es tracta d'una conspiració per eliminar tot aquell que alguna vegada ha actuat com a defensor de la Justícia. El protagonista, guarnit amb una màscara, una gavadina, un barret i uns mètodes de moralitat més que dubtosa, decideix advertir els seus antics companys del perill. Entre aquests, hi ha Nite Owl, Silk Spectre o Ozymandias, que han reciclat les seves vides però encara paguen les conseqüències del seu passat uniformat.

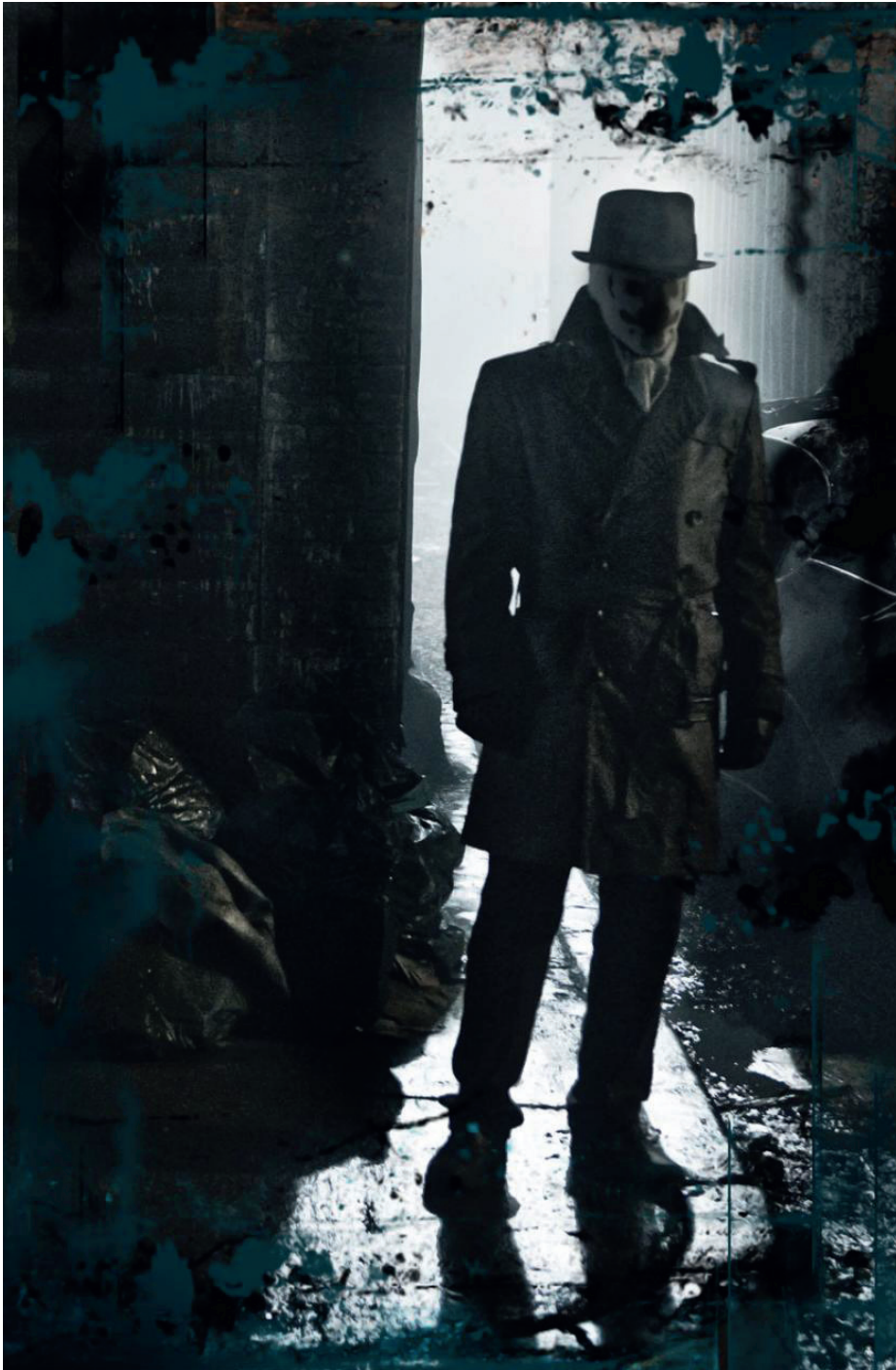
***Watchmen* aprofita la indissoluble vinculació entre el còmic de superherois i el seu context polític per traçar una paràbola gens conformista sobre la impossibilitat de la Justícia en un món cada vegada més desolador**

Diversos són els motius que fan de *Watchmen* un còmic de superherois realment singular. El primer és el seu enfocament decididament realista i crepuscular d'uns personatges que, gràcies a Marvel i la pròpia DC, vivien durant els 80 un moment especialment dolç de la seva trajectòria comercial. En aquest context, un dels aspectes més cridaners del treball de Moore i Gibbons és el tractament de la seva sexualitat; al llarg del còmic hi ha un parell de segments que emfatitzen el caràcter feble i solitari dels personatges en el seu intent de comportar-se com a persones “normals”. Les relacions entre els superherois repudiats estan marcades per la fragilitat, per la dificultat d'assumir que la seva veritable identitat –la que es va crear amb la màscara o a l'inrevés, depenent de cas– ha quedat definitivament fracturada. L'altre i indispensable element del prestigi de *Watchmen* radica en la seva incòmoda il·lustració d'uns Estats Units alternatius i ombrívols, en alguns casos partint de la conjuntura històrica –la guerra freda, la creixent massificació de les ciutats nord-americanes– i en d'altres subvertint-la, com en el fet que Washington guanyés la guerra del Vietnam o les referències –molt malèvoles– al desenllaç del Watergate. Sigui com sigui, Moore i Gibbons se servien, com el primer ja havia fet a *V de Vendetta*, de la indissoluble vinculació entre el còmic de superherois i el seu context polític per traçar una paràbola gens conformista sobre la impossibilitat de la Justícia en un món cada vegada més desolador. No hi ha símbol

més eficaç de la pèrdua de la innocència que veure un superheroi incapaç d'exercir la seva heroïcitat per la creixent retallada de llibertats. Un tema, aquest, omnipresent en la trajectòria de Moore.

II. El cinema

Hollywood va expressar el seu interès en una adaptació de *Watchmen* des d'un primer moment, i en concret va ser Warner Bros qui es va fer amb els drets del còmic. El

Un dels fotogrames que millor identifiquen *Watchmen*, estrenada als Estats Units el 2007

primer projecte amb cara i ulls va sorgir a principis dels 90. Les versions fílmiques de superherois s'havien tornat factibles gràcies a l'èxit del *Batman* de Tim Burton, i és per això que la companyia va encarregar un primer llibret de *Watchmen* al guionista d'aquella, Sam Hamm. També hi havia director assignat, Terry Gilliam, que aleshores gaudia d'un cert prestigi entre les majors companyies gràcies als bons resultats comercials d'*El rei pescador*. L'autor de *Brazil* va presentar, fins i tot, un primer esborrany del càsting, que incloïa Robin Williams com a Rorschach, Jamie Lee Curtis en la pell de Silk Spectre, Gary Busey com a Comediant i la possible contractació de Richard Gere o Kevin Costner per ficar-se l'uniforme de Nite Owl. Les coses semblaven anar bé, però en realitat va ser el primer de la llarga llista de projectes avortats de Gilliam des dels 90 fins a l'actualitat. El primer i més sonat problema va ser el mateix guió, ja que el director volia introduir-hi una sèrie de canvis perquè fos el màxim de respectuos possible amb el còmic. Després de l'estira i arronsa amb Hamm, va ser l'estudi qui va tombar les idees de Gilliam perquè disparaven el pressupost molt per sobre del previst. No hi va haver maneres d'entendre's i el projecte va acabar en un calaix.

L'any 2004 els drets d'adaptació havien passat a mans de Paramount Pictures, que va aconseguir endegar un projecte assignat

nant-lo a un Paul Greengrass enaltit per crítica i públic gràcies a l'esplèndida *El mito de Bourne*. Hi havia guió i, fins i tot, disseny de producció dibuixant i acordat. El problema? Doncs que els continus endarreriments provocats per la insistència de la productora a reduir el pressupost –no volia que superés els 100 milions de dòlars– va fer que Greengrass se n'anés a dirigir *United 93* a l'espera que les coses es desencallessin. No només no ho van fer, sinó que els drets del còmic van ser recuperats per Warner el 2006, obligant Paramount a abandonar qualsevol temptativa d'adaptació. El projecte troba un nou guionista i director, Darren Aronofsky, però també l'acaba aparcant: acabava de trobar finançament per al seu projecte més llargament acariciat, *La fuente de la vida*. Semblava que no hi havia manera.

III. Finalment, la pel·lícula

Acostumats a veure alentir i desaparèixer qualsevol iniciativa per portar *Watchmen* al cinema, els fans del còmic no es podien creure la celeritat amb què Warner anunciava l'imminent inici del rodatge de la pel·lícula a les ordres de Zack Snyder. És que, efectivament, tot havia anat molt de pressa: Snyder acabava de treballar per a la companyia a *300* –demostració final, juntament amb *Sin City* i la fallida *The Spirit*, que la tecnologia permet ser tot el fidel que es vulgui a unes vinyetes–, havia presentat un projecte més barat que els seus antecessors i, el més important, estava disposat a formar un repartiment sense estrelles de renom, una de les condicions innegociables de la Warner des que Gilliam havia provat de conciliar agendes complicades. Així que, en pocs mesos, Snyder començava el rodatge i endegava una hàbil campanya promocional consistent a encarregar a Gibbons el primer cartell de la pel·lícula, a inserir un fotograma amb la caracterització de Rorschach en el tràiler de *300* i filtrant les imatges dels actors i actrius amb els seus respectius uniformes. La veritat és que tots ells estan a l'alçada iconogràfica del que requerien els personatges, formant un *cast* amb noms de gran solvència com els de Jackie Earle Haley, Jeffrey Dean Morgan, Malin Akerman, Patrick Wilson, Carla Gugino, Billy Crudup, Matthew Goode i Matt Frewer, més conegut com la versió humana de Max Headroom.

Watchmen, malgrat ja ser una realitat, encara sembla un projecte maleït. Primer, perquè la discussió sobre els seus drets d'adaptació ha desembocat en un litigi judicial entre Warner i Fox que ha estat a punt d'impedir l'estrena del film. Segon, pel mateix divorci dels pares de la criatura. Moore, com ha fet amb totes i cada una de les pel·lícules basades en obres seves, no només se n'ha desentès, sinó que es dedica a maleir-la cada vegada que li pregunten sobre el tema. Recentment, Snyder va afirmar que es conformava amb què Moore, un cop la veiés, es limités a dir “que no hi havia escopit”. El guionista, en saber què havia dit el director, va replicar que ell “mai no veuria aquesta porqueria”. Gibbons, en canvi, sembla força més content amb el material que ha vist, potser perquè han estat molt generosos pagant-li el cartell. Les vibracions, en qualsevol cas, són bones, sobretot perquè Snyder ha demostrat ser, tant a *300* com a *Amanecer de los muertos*, un bon reinventor de materials fantàstics en benefici d'una determinada –i gens convencional– visió del món. ■